

Bickersgracht 44 Gevelsteen met sleper en paard

In 1631 kocht Jan Bicker diverse percelen op het 'Voorste Eiland', het huidige Bickerseiland, en liet daar huisjes op bouwen, voornamelijk bestemd voor werfarbeiders. In latere koop-/verkoopaktes worden deze panden steeds met een nummer aangeduid. Het pand waar het hier om draait had oorspronkelijk nummer 17, maar het huidige adres is Bickersgracht 44.

Bickers eigen huis stond ook op het Bickerseiland, maar dat was van een heel ander allooi dan de kleine arbeidershuisjes; het was een soort stadsvilla met zelfs een uitkijktoren. Jan Bicker, een telg uit een Amsterdams regentengeslacht, trouwde in 1625 met Agniette de Graeff Jacobs, dochter van Jacob de Graeff, oud-burgemeester van Amsterdam. Een van hun drie dochters, Wendela, was gehuwd met Johan de Witt, raadspensionaris van Holland en West-Friesland. In het boek *De levens van Jan Six van Geert Mak* is op de pagina's 110-112 het een en ander over dit huwelijk te lezen.

Volgens een aantekening in een achttiende-eeuws precarieregister had nummer 17 'de Sleper in de gevel'. In 1658 werden uit het bezit van Johan de Witt een tiental huizen aan de Bickersgracht en in de Grote Bickersstraat verkocht. Een zekere Egbert Claesz, vlotschuitenvoerder van beroep, kocht huis en erf nummer 17 van Jean Deuts, gemachtigde van Johan de Witt. Meer dan 100 jaar later, in 1760, werd het pand opnieuw verkocht door Elisabeth Lucas, weduwe van Egbert Claesz. Latere eigenaren van het pand waren meestal binnenlandvaarders.

De gevelsteen

Pand nummer 17, ook getuige het jaartal op de gevelsteen gebouwd in 1631, was een eenvoudige, twee vensters brede trapgevel met een verdieping en een zolder boven de hoge houten pui. Boven de puilijst bevond zich een gevelsteen met een naar rechts gaand paard, geleid door een man met een zweep en achter hem, uiterst links, nog een man die een balk(?) op zijn schouder draagt. De in het precarieregister opgenomen naam 'de Sleper' is hier dus duidelijk in beeld gebracht.

Slepers, verenigd in het Sleepersgilde, zorgden met paard en slede voor het transport van zware goederen en objecten zoals houten balken en grote vaten of balen met verpakte goederen. Voor de slepers golden strenge verkeersregels, vastgelegd in diverse keuren, zoals het een-richtingsverkeer in bepaalde straten.

Van Lennep en Ter Gouw (*De Uithangteekens etc., 1868*) noemen de steen niet, maar in het *Schetsboek van Jhr. Suasso* (1875) wordt de steen op pagina 131 afgebeeld en beschreven, zo ook in *De Noord-Hollandsche Oudheden* (Van Arkel en Weissman, 1903, VIe stuk, pag. 13). Op de foto's van Jacob Olie (1893), bewaard in

het Stadsarchief, valt op dat de trapgevel is vervangen is door een simpele tuitgevel, maar de gevelsteen met de sleper en zijn paard is duidelijk zichtbaar, evenals op het schilderij 'Scheepstimmerwerf' van Breitner uit 1900 (coll. Stedelijk Museum, zie afbeelding).

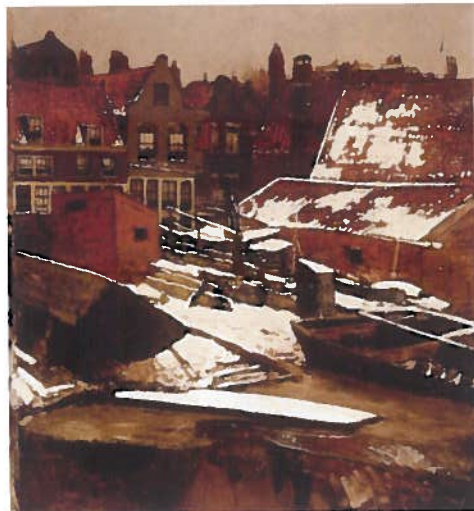
In of kort na 1903 werd het oude pand vervangen door nieuwbouw naar tekeningen van architect W.J. Schuitemaker en verrees op deze plaats een woon-winkelpand waarin voor de gevelsteen kennelijk geen plaats meer was. Een foto van Breitner uit 1904 laat zien dat er een sigarenmagazijn gevestigd was.

De gevelsteen kwam terecht in het depot van het Rijksmuseum en werd enige tijd geleden overgedragen aan de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed in Amersfoort. Veel correspondentie leidde er uiteindelijk toe dat de gevelsteen als langdurig bruikleen werd overgedragen aan de woonstichting De Key ter plaatsing in het pand Bickersgracht 44, op de historische locatie. De Rijksdienst kon zich vinden in ons voorstel dat de gevelsteen 'de Sleper' niet in een ontoegankelijk depot thuishoort, maar z'n verhaal dient te vertellen op deze plek. Dank daarvoor.

Onno Boers, met dank aan

Hans Brandenburg voor het huisonderzoek

Foto: Frank Lucas

Colofon
Vereniging Vrienden van de
Amsterdamse Binnenstad

Secretariaat
drs. W.M.J. Schoonenberg MA
J.E. Oldenburger BFA
Aalsmeerder Veehuis
Sloterkade 21
1058 HE Amsterdam
tel. 020 - 617 27 35
fax. 020 - 850 92 02

wab@amsterdamsebinnenstad.nl
www.amsterdamsebinnenstad.nl
Het doel van de Vereniging is het behoud en herstel van de historische bebouwing en het stedenbouwkundig karakter van Amsterdam, met name in de binnenstad, het bevorderen van een goed woon- en werkklimaat en het verbreden van de kennis van Amsterdam.

Bestuur

dr. J.T. de Smidt (voorzitter)
drs. F.J. Kramer (secretaris)
J.B.H. Lurvink RA (penningmeester)
Y. Alkema
E. Iping
Th.M. van der Kroon RB
mr. dr. A.J. Noordam
dr. G. Vermeer

Redactie Binnenstad

Wilfred van Leeuwen (hoofdredactie)
Juliet Oldenburger (eindredactie)
Rob de Nooy (vormgeving)
Wim Ruigrok (fotografie)
Radboud van Beekum
Onno Boers
Eveline Brilleman
Gert Eijkelboom
Guido Hoogewoud
Vincent van Rossem
Gerrit Vermeer

Kopij kunt u sturen aan het adres van de vereniging (zie boven). De verantwoordelijkheid van gesigeneerde stukken berust geheel bij de auteur. Overname of veeveelvoudiging van teksten en illustraties of delen daarvan is slechts toegestaan met bronvermelding en voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur. Foto's: Wim Ruigrok, tenzij anders vermeld. Van werken van beeldende kunstenaars, aangesloten bij een CISAC-organisatie is het auteursrecht geregeld met Pictoright te Amsterdam. © c/o Pictoright Amsterdam 2008 ISSN 1567-4827; Oplage 3200 Druk: Johan Enschedé Amsterdam

Lidmaatschap

Wie wil bijdragen aan de bescherming van Amsterdam wordt lid van de VVAB. Hoe meer leden, des te meer de Vereniging kan doen om het historische stadsgezicht van Amsterdam, in het bijzonder de binnenstad, in stand te houden. U kunt zich opgeven via de website of het secretariaat (zie boven).

Contributie

€ 30,- per jaar; jonger dan 25 en ouder dan 65 jaar: € 20,- per jaar; extra gezinsleden betalen € 10,-; bedrijfslidmaatschap: € 125,-; lidmaatschap voor het leven: € 500,-. U kunt ook een abonnement aan iemand cadeau doen.

Betaling i.n.v. VER. VRIENDEN VAN DE AMSTERDAMSE BINNENSTAD
IBAN: NL67 INGB 0001 7753 69
BIC: INGBNL2A
Het verenigingsjaar loopt gelijk met het kalenderjaar.
Opzegging dient schriftelijk plaats te vinden, uiterlijk vier weken voor het einde van het kalenderjaar.